

Asia: VN/1227/2024

Hallituksen esitys jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Osaamistiedot

Onko ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Ehdotettu laki on pääosin selkeä, mutta muutamat kohdat kaipaavat tarkennusta. Keskeisten termien, kuten "jatkuva oppiminen" ja "osaamistieto", määritelmät tulisi selkeyttää. On epäselvää, kattaako osaamistieto pelkästään muodollisen koulutuksen vai sisältyvätkö siihen myös työssä opitut taidot. Tämä määrittely vaikuttaa tietovarannon sisältöön ja käyttömahdollisuuksiin. Rekisterinpitäjien, kuten Opetushallituksen ja KEHA-keskuksen, vastuunjaon kuvaukset ovat tarkkoja, mutta käytännön yhteistyö jää osin epäselväksi. Lisäksi osaamistietovarannon käyttötarkoituksia ja kohderyhmiä voisi konkretisoida tarkemmin.

Onko teillä huomioita osaamistietojen hyödyntämismahdollisuuksista ja reunaehdoista pykälissä 7 ja 8?

Lakiehdotus korostaa tietosuojaa ja käyttäjän oikeuksia. Anonymisoinnin ja tietojen käytön tasapainoa tulee kuitenkin harkita tarkasti. Anonymisointi suojaa yksityisyyttä, mutta voi samalla rajoittaa tietojen käyttöä hyödyllisiin tarkoituksiin. Käytännön kokemusten perusteella lakia on tarpeen tarkastella ja mahdollisesti mukauttaa jatkossa.

Tekoälyn käyttö urapolkujen räätälöimisessä herättää kysymyksiä läpinäkyvyydestä, valvonnasta ja eettisyydestä. On tärkeää varmistaa, että tekoälyn antamat suositukset ovat tarkkoja, yhdenvertaisia ja merkityksellisiä. Lisäksi tietojen käyttöä koskevia ohjausmekanismeja tulee selkeyttää, jotta varmistetaan eettisyys ja käyttötarkoituksenmukaisuus.

Muita huomioita ehdotetusta osaamistietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Ei muuta huomautettavaa.

Koulutustarjonnan tiedot

Onko opinto- ja tutkintorekisterilakiin ehdotettu luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

-

Onko palveluun sisällytettävä, pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta tarkoituksenmukainen?

Pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta on tarkoituksenmukainen, mutta sen kattavuuden varmistaminen on olennaista. Tarjonnan tulee sisältää mahdollisimman monipuolisesti eri tasoista koulutusta, mukaan lukien lyhytkurssit, tutkinnon osat ja täydennyskoulutukset, sekä julkisten että yksityisten toimijoiden tarjonta.

Puolustusministeriön hallinnon alainen Maapuolustuskorkeakoulu on mukana koulutustarjonnassa, mutta pois on jätetty muuta julkisesti toteutettua/rahoitettua koulutusta kuten esim. Sisäministeriön hallinnon alaiset poliisi-, pelastus- ja rikosseuraamusalan koulutukset tai eräät kuljetusalaan liittyvät koulutukset. Ne tulisi sisällyttää tarjontaan, Opiskelijamääriltään ne ovat pieniä, mutta yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeitä. Tyypillisesti näihin koulutuksiin hakeudutaan myöhemmässä elämänvaiheessa ja siksi ne olisivat luontevia jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannossa.

Tarjonnan saatavuuden ja ajantasaisuuden varmistaminen on keskeinen tavoite. Valmistelussa tulisi huolehtia, että myös tiedossa olevat Osaamispolun jälkeen julkaistavat palvelut - tärkeimpänä Opin.fi - ja niistä saatava koulutustieto olisi yhteensopivaa järjestelmän kanssa, että se saadaan ketterästi käyttöön

Muita huomioita ehdotetusta koulutustarjonnan tietovarantoa koskevasta sääntelystä?

-

Muita huomioita

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

Ehdotettu osaamistietovarannon ja koulutustarjonnan tietovarannon kokonaisuus on erittäin kannatettava hanke ja on olennainen osa toimivan jatkuvan oppimisen järjestelmän toteuttamista. Ilman toimivia digitaalisia palveluita ei uudistus voi saavuttaa sille asetettuja tavoitteita.

On erityisen positiivista, että nyt voidaan koota yhteen laaja, mutta hajallaan oleva tieto koulutuksesta ja osaamisen kehittämisen mahdollisuuksista. Näiden tietojen keskittäminen yhteen digitaaliseen palveluun tarjoaa käyttäjille selkeän pääsyn niin koulutustietoihin kuin ohjauspalveluihin. Ohjauspalveluiden sisällyttäminen osaksi palvelukokonaisuutta on erityisen tärkeää aikuisille, joille on tähän asti ollut varsin rajalliset mahdollisuudet saada ohjausta. Ohjaus on tärkeää varsinkin silloin, kun edellisistä opinnoista on kulunut aikaa.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää palvelun tietoturvaan, saavutettavuuteen ja käyttäjäystävällisyyteen.

Palvelun onnistuminen riippuu siitä, miten hyvin käyttäjät löytävät sen ja hyödyntävät sen palveluita. Tähän vaikuttaa merkittävästi suunnittelun käyttäjälähtöisyys ja palvelun käytettävyys.

Esteettömyys on varmistettava: palvelun tulee toimia helposti ja intuitiivisesti kaikille käyttäjäryhmille. On varmistettava, että kaikki käyttäjäryhmät voivat hyödyntää palvelua helposti ja tehokkaasti. Erityistä huomiota on kiinnitettävä toimivaan käyttöön mobiilialustalla. Käyttäjälähtöinen suunnittelu on avainasemassa, jotta palvelu vastaa monimuotoisiin tarpeisiin ja houkuttelee käyttäjiä ottamaan sen aktiivisesti käyttöön.

Lisäksi kattava viestintä palvelun olemassaolosta, hyödyistä ja toimintatavoista on välttämätöntä käyttöönoton yhteydessä, jotta käyttäjät osaavat hyödyntää sitä täysimääräisesti. Tämä on keskeinen edellytys hankkeen tavoitteiden toteutumiseksi.

Sojonen Elina
Akava ry